

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om temporär retroaktiv elpriskompensation, lagen om temporär ändring av inkomstskattelagen och lagen om temporär ändring av 1 § i lagen om Energimyndigheten

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om temporär retroaktiv elpriskompensation, lagen om temporär ändring av inkomstskattelagen och lagen om temporär ändring av 1 § i lagen om Energimyndigheten (RP 88/2023 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Katariina Särkänne, arbets- och näringsministeriet
- servicechef Mari Selviranta, Statskontoret
- jurist Jani Kostiainen, Energimyndigheten
- chef för påverkansarbete Tiina Vyyryläinen, Konsumentförbundet ry.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Finsk Energiindustri rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att lagen om temporär retroaktiv elpriskompensation, lagen om temporär ändring av inkomstskattelagen och lagen om temporär ändring av 1 § i lagen om Energimyndigheten ändras.

Syftet med propositionen är att säkerställa att Energimyndigheten har tillräckligt lång tid på sig att behandla alla ansökningar om rättelse av fel i utbetalningen av temporära retroaktiva elpriskompensationer och att elbolagen i sin tur kan ansöka om ersättning för sina utbetalningar av elpriskompensationer hos Statskontoret.

Det föreslås att det i lagen om temporär retroaktiv elpriskompensation ska tas in en tidsfrist inom vilken slutförbrukare ska ansöka hos Energimyndigheten om rättelse av fel i en utbetalning av temporär retroaktiv elpriskompensation. Det föreslås dessutom en ändring av den angivna tiden

Betänkande EkUB 14/2023 rd

för elbolagen att ansöka om ersättning av statens medel för den elpriskompensation de betalat ut och av den angivna tiden för Statskontoret att betala ut ersättningarna till elbolagen.

Giltighetstiden för lagen om temporär retroaktiv elpriskompensation och den temporära ändring av 1 § i lagen om Energimyndigheten som godkändes i samband med den föreslås bli förlängd till den 30 juni 2024. Giltighetstiden för den temporära ändring av inkomstskattelagen som godkändes i samband med lagen om temporär retroaktiv elpriskompensation föreslås bli förlängd till den 31 december 2024.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

I lagen om temporär retroaktiv elpriskompensation föreskrivs om elpriskompensation med vilken man på grund av de höjda elenergikostnaderna utifrån elfakturor för november—december 2022 och januari 2023 har kunnat stödja sådana kunder hos elbolag som i huvudsak köper elenergi för eget bruk. Enligt lagen betalas kompensationen till slutförbrukare ut av elleverantören, som i sin tur ansöker om ersättning för utbetalningen hos Statskontoret.

I propositionen konstateras att konsumentkunder har lämnat in ett stort antal ansökningar till Energimyndigheten om rättelse av redan utbetald elpriskompensation. Ansökningarna gäller framför allt de konsumentkunder som har registrerat ett elavtal med FO-nummer. I och med att behandlingen av ansökningarna varit mer arbetskrävande än väntat har Energimyndigheten inte kunnat behandla ansökningarna så att de lagstadgade tidsfristerna för utbetalning av ersättningar skulle ha kunnat iakttas. Syftet med den föreslagna ändringen av lagen om retroaktiv elpriskompensation är att säkerställa att den tidsfrist som i den ursprungliga lagen ställdes upp för elbolagens ansökningar om ersättning inte blir ett hinder för utbetalning av elpriskompensation till alla de slutförbrukare som har rätt till en sådan. Därutöver vill man säkerställa att elbolagen i sin tur kan söka ersättning hos staten för utbetalning av elpriskompensationer som grundar sig på Energimyndighetens utbetalningsbeslut.

Sammantaget anser ekonomiutskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen utan ändringar. Utskottet ser det som viktigt att lagen tillåter konsumenterna att ansöka om rättelse och att ansökningarna behandlas på behörigt sätt. Utskottet betonar i detta sammanhang också vikten av att medborgarna får tillräcklig information, det vill säga att de informeras om lagändringarna.

Vid behandlingen av propositionen med förslag till temporär lagstiftning om retroaktiv elpriskompensation samt om förlängning av betalningstiderna för elenergiräkningar (EkUB 50/2022 rd — RP 324/2022 rd) fäste ekonomiutskottet särskild uppmärksamhet vid problemen med hur stödet ska riktas samt vid behovet av att följa hur den helhet som består av olika stödformer fungerar och bedöma deras konsekvenser. Utskottet konstaterade också att de föreslagna bestämmelserna inte kunde lösa problemet med tidsbegränsade avtal. Utskottet påpekade att situationen var allvarlig med tanke på jämlikheten mellan konsumenterna, och underströk att statsrådet bör utreda och föreslå behövliga åtgärder för att konsumenterna ska få skäligare villkor. Ekonomi-

Betänkande EkUB 14/2023 rd

utskottet konstaterar att dessa farhågor fortfarande är aktuella och att utskottet har för avsikt att utvärdera olika metoder för att ingripa i oskäligen elpriser också i samband med behandlingen av det pågående medborgarinitiativet om elpriser (MI 4/2023 rd).

Riksdagen har vid behandlingen av lagen om temporär retroaktiv elpriskompensation godkänt två uttalanden utifrån ekonomiutskottets betänkande (RSv 313/2022 rd). Enligt uttalande 1 förutsätter riksdagen ”att statsrådet följer upp och utvärderar hur elpriskompensationen och andra stödformer fungerar samt att statsrådet skyndsamt vidtar behövliga åtgärder för att konsumenterna med tidsbegränsade elavtal ska få skäligare villkor.” I uttalande 2 förutsätter riksdagen ”att det bereds lagstiftningsverktyg för att kunna reagera på oskäligen höjningar av energipriserna för konsumenterna och små och medelstora företag. Verktygen ska kunna riktas bättre än de nu framtagna stödmetoderna i ett exceptionellt marknadsförhållande. Beredningen måste främjas omedelbart under ledning av arbets- och näringsministeriet.” Ekonomiutskottet anser att det är viktigt att dessa uttalanden genomförs.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1–3 i proposition RP 88/2023 rd utan ändringar.

Helsingfors 1.12.2023

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Sakari Puisto saf
vice ordförande Ville Kaunisto saml
medlem Noora Fagerström saml
medlem Lotta Hamari sd
medlem Antti Kangas saf
medlem Mai Kivelä vänst
medlem Katri Kulmuni cent
medlem Helena Marttila sd
medlem Matias Mäkynen sd
medlem Joakim Strand sv
medlem Sinuhe Wallinheimo saml
medlem Juha Viitala sd
ersättare Pauli Aalto-Setälä saml
ersättare Juha Mäenpää saf
ersättare Jorma Piisinen saf.

Sekreterare var

utskottsråd Maiju Tuominen.

Betänkande EkUB 14/2023 rd Reservation

Reservation

Motivering

Vintern 2022/2023 var kostnaderna för elförbrukning och uppvärmning med el exceptionellt höga. Den dåvarande regeringen underlättade genom flera åtgärder den svåra situation som många hushåll försattes i på grund av de höga elpriserna. Regeringen var tvungen att bereda dessa åtgärder snabbt.

Det är nödvändigt att statsrådet utarbetar en utredning om olika former av elstöd. Utredningen ska bland annat innehålla uppgifter om antalet personer som utnyttjat elstödet samt en bedömning av hur stöden fungerat inklusive de olika stödformernas fördelning och rättidighet. (Förslag till uttalande)

På det sättet kan vi lära oss hur tidigare lösningar fungerat, samtidigt som vi bättre kan utnyttja denna information i beredskapen inför framtida kriser så att skattepengarna kan fördelas på ett så genomslagskraftigt, rättvist och kostnadseffektivt sätt som möjligt. En ansenlig mängd statlig finansiering reserverades för olika stödformer, och också därför är det ytterst nödvändigt att utvärdera denna helhet.

Det är mycket besynnerligt att inte alla medlemmar i ekonomiutskottet ansåg det motiverat att utreda hur de stödbeslut som fattades vintern 2022/2023 har fungerat och vilka konsekvenser de har, utan en del uttryckligen motsatte sig en utredning.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner ett uttalande. (Reservationens förslag till uttalande)

Reservationens förslag till uttalande

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet gör en utredning om hur de olika former av elstöd som föreskrevs vintern 2022/2023 har fungerat och vilka effekter de haft, och lämnar utredningen till ekonomiutskottet under höstsessionen 2024.

Helsingfors 1.12.2023

Katri Kulmuni cent
Matias Mäkynen sd
Lotta Hamari sd
Helena Marttila sd
Juha Viitala sd
Mai Kivelä vänst